

ЗАКЛІК

№3 (23)
Май
2007 года.

Грамадзскі інфармацыйна-аналітычны веснік г.Касцюковічы

Сустрэчы.

Выканане наказаў выбаршчыкаў.

16 мая 2007 года Касцюковіцкі раён наведваў дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь ад нашага раёна В.Р. Сімірскі. Знаходзячыся ў Касцюковічах, ён наведваў хлебазавод і раён газабяспячэння. На сустрэчах з калектывамі працоўных хлебазавода і раёна газабяспячэння абмяркоўваліся пытанні харчовай бяспекі нашай дзяржавы а таксама Праект закона "Аб дзяржаўных сацыяльных льготах, правах і гарантыях для аддальных катэгорый грамадзян". В.Р. Сімірскі ў сваіх прамовах схіляўся на карысць Праекта гэтага закона. Ён падкрэсліваў, што ў гэтым законапраекце размова не ідзе аб поўнай адмене ільгот, а аб іх адрасным пераразмеркаванні на карысць найбольш бедных людзей. Дэпутат адказаў на іншыя пытанні, што цікавілі людзей, якія былі на сустрэчы з ім.

ТОЛЬКІ ПАСЬЛЯ ВЫЗВАЛЕННЯ ЎСІХ ЗЬНЯВОЛЕННЫХ БУДУЦЬ МАГЧЫМЫЯ ПЕРАМОВЫ

Амбасадар ЗША Карэн Сьцюарт выказала надзею, што ў хуткім часе могуць выйсці на волю палітвязьні, у тым ліку лідэр Маладога Фронту Зьміцер Дашкевіч. Пасьля таго, як будуць вызвалены ўсе палітзняволеныя, будуць магчымыя перамовы зь беларускімі ўладамі аб прывядзеньні беларускага заканадаўства ў адпаведнасьць нормам міжнароднага права, зазначыла сп-ня Сьцюарт. Кіраўнік місіі АБСЭ ў Менску Оке Пэтрсан заявіў, што артыкул 193 Крымінальнага кодэксу выкарыстоўваецца ўладамі як рычаг ціску выбарачна супраць асобных грамадзянаў.

Не разбіць,
не спыніць,
не стрымаць...

Беларусы і палякі, як вядома, праз стагоддзі пранеслі свае нацыянальныя колеры — белы і чырвоны. Гэтыя колеры адлюстравалі і агульнасьць нашай гісторыі. Белы — сімвал веры, незалежнасьці, сьвятла. Чырвоны — крывавага бітваў, людскіх пакутаў. Усё гэта выпала на долю як беларускага, так і польскага народаў. Нездарма шмат якія з польскіх мястэчак (напрыклад, Пулавы ў Люблінскім ваяводстве) маюць на сваім гербе старадаўнюю крывіцкую Пагоню, якой прысьвяціў адзін са сваіх найвыбітнейшых вершаў наш беларускі класік Максім Багдановіч.

Нас лучыць яшчэ адзін сімвал — гімн "Багародзіца", які нашы дзяржавы мелі ў XIII—XIV стагоддзях. Яго сьпявалі ваяры перад Грунвальдскай бітвай. І зараз, у XXI стагоддзі, ён сьпяваецца беларускімі і польскімі касцельнымі хараі.

Вытокі

З прыняцьцем хрысьціянства Польшча і Беларусь (тады — Вялікае княства Літоўскае) выйшлі на міжнародную арэну і былі прызнаныя за цывілізаваныя краіны. Хрысьціянскія запаведзі становяць тую першую законы, на якіх жылі нашыя продкі. Яны і кладуцца ў аснову нашых статутаў і гістарычных канстытуцый.

Лучыць нас і спадчына, што пакінулі на нашых землях сьвяты Андрэй Баболя, які аддаў працаваў на Палессі і панёс там сваю пакутніцкую смерць, блаславёная асьветніца Уршуля Ледухоўская, сьвяты Язафат Кунцэвіч, замараваны ў Віцебску.

У музеі кнігадрукаваньня ў Полацку кідаецца ў вочы прыпіска на кожным стэндзе: *копія, копія, копія...* Адзе арыгіналы? — У Маскве, у Кіеве... Згубілася наша кніжная спадчына. Гэта сведчыць пра беларусаў як пра не самых дбайных нашчадкаў. Зразумела, можна апраўдвацца войнамі, падзёламі, наездамі. Але як мы зможам патлумачыць нашым дзецям разарваньня ў, мірны, час духоўнага сувязі з найбліжэйшымі суседзямі, у якіх ёсьць чаму навучыцца, што пераняць у сэнсе зберажэння нацыянальных рарытэтаў.

Из истории моторов.

До начала Второй мировой войны компании "Citroen" и "Opel" стали первыми и единственными, в производственной программе которых появились и доминировали автомобили с несущим кузовом. "Opel" выпускал сразу три модели: "Kadett", "Olympia" и "Kapitan". Самая первая модель Опель Кадет - появилась на свет в 1938 году. Это была самая младшая модель модельного ряда фирмы тех лет. Чисто внешне - это была уменьшенная копия модели Олимпия, но сделанная с учетом всех доработок и исправлений в конструкции несущего кузова. Кадет оснащался точно такими же двигателями - 4 цилиндра, 1.3 литра, 24 л.с., такой же подвеской, таким же задним мостом, таким же рулевым управлением типа "червяк-сектор", что и Олимпия. Внешне обе машины очень напоминали друг друга. Они имели фары, объединенные на американский манер с капотом и облицовкой радиатора. Силовые схемы кузовов также были схожи. Первый Кадет развивал скорость до 98 км/ч. Комплектация открывавшего модельный ряд "Kadett" была очень простенькой. Можно даже сказать спартанской. Даже бампера полагались только за дополнительную плату. Приходилось доплачивать и за стеклоочиститель с пассажирской стороны. Судьба самого дешевого (автомобиль стоил всего около 2000 марок) "Opel" с несущим кузовом сложилась драматично. После войны "Kadett" начали выпускать под маркой "Москвич-400" на Московском заводе малолитражных автомобилей (МЗМА). По мере развития производства черты Кадета в облике Москвича постепенно изменялись. Модель 401 была уже менее похожа, а 402 только отдаленно напоминала немецкую машину. В 60-е годы Опель решил вернуться к названию довоенной модели Кадет. Новый Опель Кадет, получивший индекс "А", был выпущен в 1962 году и пришел на смену модели Опель 1200. Для новой модели предлагалось три типа кузовов - седан, купе и универсал. Все машины оснащались одним из четырехцилиндровых моторов объемом 1 литр (993 куб.см.) мощностью 40 и 48 л.с., разгонявшим машину, весившую почти 700

кг., до 120 и 130 км/час соответственно. Предлагалось по тем временам только два варианта комплектации, которые отличались в основном двигателями: 1.0 и 1.0S, агрегатированные с ручной, 4-хступенчатой коробкой передач. Всего было выпущено 649512 аппаратов этой модели. Эта модель Опеля Кадет стала первым переднеприводным Кадетом с поперечно расположенным силовым агрегатом. Предлагались модификации с кузовами хэтчбек 3 и 5-ти дверные и универсал. Машины занимали позицию на рынке автомобилей Гольф-класса. Они были просты в эксплуатации, надежны и дешевы (для европейского покупателя), что позволило им успешно конкурировать с Фольксваген Гольф 1. Кадетт Е имел более просторный и комфортабельный салон, улучшенную систему пассивной безопасности с зонами деформации передней и задней части кузова, на некоторые машины устанавливались усилители руля, люки, электростеклоподъемники и магнитолы. Выпускались модели с кузовами хэтчбек 3 и 5 дверей, караван (универсал), 4-х дверный седан, а позже кабриолет, который оставался на конвейере до 1993г, хотя в 1991г на смену Кадетт пришла Астра. На Кадет Е устанавливалась большая гамма двигателей от самого слабого карбюраторного 1.2 с нижнерасположенным распределом до 2.0 л. с распределенным впрыском топлива. Между ними стоят моторы 13N 60 л.с., 13S 75 л.с., C14NZ, C16NZ, C18NZ, 1.6 л. дизель. Самые мощные моторы 1.8л. и 2.0л. ставились на спортивные модели с шильдиками GSI и GTE, эти машины также комплектовались более жесткими пружинами подвески и увеличенным стабилизатором поперечной устойчивости. Выпускались юбилейные серии, приуроченные к выпуску 2000000 автомобиля с велюровыми салонами и формованными обивками дверей. После снятия модели с конвейера в Рюссельсхайме, лицензию на их производство приобрела фирма ДЭУ и выпускала их до 1995г. под маркой ДЭУ Рэйсер с моторами 1.5л., а после рестайлинга модель получила имя ДЭУ Нексия, которая выпускается до сих пор в Узбекистане, на заводе "Уз-Деу", правда только одной модификации - седан.

По материалам Интернета.

Акно ў прыроду

Яшчэ задоўга да таго, як прыйшоў у “Беларускую лясную газету”, лічы, змалку, зайздросціў я леснікам: гэта ж такі чуд – працаваць на свежым паветры, у штодзённым судахрананні з прыродай! Зайздросціў і пісьменнікам, у біяграфію якіх упляліся лясныя крапіны: Івану Шамякіну, які потым ужо, даведаўшыся, дзе я працую, з гонарам казаў мне, што ягоны бацька быў таксама лесніком; Міколу Кусянку, які закончыў Буда-Кашалёўскі лясны тэхнікум і напісаў трылогію пра лесаводаў. Хіба што не зайздросціў літаратарам, якія падчас сталінскага тэрору правялі свае лепшыя гады на лесапавалах Сібіры і Поўначы.

Каго толькі не натхняў лес, у кім толькі не абуджаў прагу да творчасці. А калі ў цябе яшчэ і праца звязана з ляснымі справамі... Зрэшты, калі ёсць тая божая іскрынка, што завецца талентам, то рукі самі пацягнуцца да пярэ, каб занатаваць убачанае і перажытае на паперы.

З Міхаілам Іванавічам Шавандай мяне пазнаёміў тадышні галоўны рэдактар “ЛПМа” Алесь Пісьмянкоў.

Пры знаёстве з М.Шавандай мяне ўразіла, з якім замілаваннем ён расказваў пра лес, кожнае дрэва ў ім і кожную ігушачку, пра сваіх паплечнікаў-лесаводаў. Многія з тых аповядаў я напаткаў потым у шавандаўскіх мініяцюрах, калі рыхтаваў да друку рукапісы яго кніг “У кожнага дрэва свой голас” і “Крыштальны звон бяроз”, якія ў адным і тым жа 1996 годзе запар выдаў прыватны выдавец Міхась Расолька, былы галоўны рэдактар мінскай гарадской газеты “Добры вечар”. Да гэтых дзвюх кніг касцюковіцкі ляснічы ўжо меў адну – “Карнеева крынічка”. А перад усім быў не адзін тузін публікацый у мясцовым і рэспубліканскім друку.

Пазней, ужо працуючы ў “Беларускай лясной газеце”, я блізка пазнаёміўся з многімі айчыннымі лесаводамі. Заўважыў, што за рэдкім выключэннем усе яны за словам у кішэнню не палезуць. А вось пакласці колькі слоў на паперу, каб сваё, асабістае зрабіць набыткам і для нашчадкаў, заўжды аднекваліся, як іншы раз і не прасіў. М.Шаванду ўзяцца за пяро не ўгаворвалі; ён зрабіў гэта па ўласнай волі. Пэўна, усё ж засела недзе ў душы тая божая іскрынка, якая не-не ды і ўспыхне, каб асвятліць адкрыццём лесавода-практыка, што пратаптаў не адну сотню вёрст па лесе, і нас, чытачоў. Часам нават здзіўляюся: наколькі ж трэба быць апантаным чалавекам, каб пасля невыноснай дзённай стомы – і ў спеку, і ў дождж, і ў завіруху – сесці познім вечарам, калі ўсе хатнія спяць, за стол і застацца сам-насам перад чыстым аркушам паперы.

Ведаю, што былі (ды і ёсць) у Міхаіла Іванавіча і зласліўцы: маўляў, бач ты, у пісьменнікі шчэміцца – лесам лепш бы займаўся. А ён і займаўся – і прытым нашмат лепш, чым многія “непісьменнікі”. У тых ж знакамітых касцюковіцкіх дубровы, клапатліва выпешчаныя тамтэйшым галоўным ляснічым, яшчэ і сёння возяць шматлікіх спецыялістаў-экскурсантаў.

Міхась Шаванда – не прафесійны літаратар, але для колькіх юнакоў і дзяўчат яго літаратурныя творы сталі першым знаёмствам з рамантычнай, няхай сабе і нялёгкай прафесіяй лесавода. Мініяцюры і абразкі ўрадженца мястэчка Мілаславічы Клімавіцкага раёна, навакольным лясам якога ён прысвяціў сваё жыццё, -- гэта акно ў прыроду, дзе заўсёды сонечна. Святлыня гэтая – ад родных краявідаў, ад сакавітага матчынага слова. Думаецца, тое ж адчуецца чытачы і прачытаўшы ягоную новую кнігу – “Леснікі”.

Віктар Ціханаў.

След у памяці

З пасады лесніка Шкрадкоў звольніўся ў 80 гадоў і пражыў усе 95. Многа яркіх успамінаў засталася ў памяці пра гэтага самабытнага чалавека.

Неяк вясной я наведаўся да Антона Мікітавіча. Жонка сказала, што свой працоўны дзень Антон пачынае з праўлення калгаса. Там мы і сустрэліся. “Зараз няма ўжо праблемы,-- заўважыў ляснік на мой нечаканы візіт,-- каб дзень і ноч ахоўваць лес ад самавольных высечак. Прапаноўваем людзям да пачатку сельгасработ нарыхтоўваць дровы”.

Старшыня калгаса, які ўключыўся ў размову, пацвердзіў, што пасадка маладняку праведзена згодна з планам, дапамаглі тэхнік і людзьмі.

Шкрадкоў пайшоў на адстаючы ўчастак з пасады старшыні выканкама Сялецкаўскага сельсавета, каб паправіць становішча.

У чым сакрэт такога ўзаімаразумення? І я выбраў момант спытаць самога лесніка. “Людзі бачаць, што я жыву сваёй працай,-- адказаў Антон Мікітавіч. – Маю добры сад, пчолапасеку, трымаю карову, каня. У касе і сякеры маладому не уступлю. Ды і сям’я працалюбівая”.

“Як жа, у такім выпадку, з усім управіцца?”—наспела пытанне.

“Падпарадкоўваюся інтэрэсам лесу,-- тлумачыць Шкрадкоў. – Летам, здаецца, і рана прачынаюся, а птушкі да гэтага часу даўно песню праспявалі, падсілкаваліся і кльовікі пачысцілі”...

Мы падышлі да ўчастка высечак догляду. Тут было зроблена ўсё, як пры падрыхтоўцы да семінарскіх заняткаў.

Хвораст, драўніна, жэрдкі ўкладзены ў абмежаваныя калкамі лаўжы. Аглядаючы ўсё гэта, я спытаў Антона Мікітавіча чаму ён з розных прафесій аддаў перавагу лесу. “З дзяцінства, -- адказаў ён, -- маё жыццё было звязана з прыродай, яе казачнай прыгажосцю, лесам. У сям’і была завяздэнка ў нядзелю працаваць грэх і мы з торбамі за плячыма адпраўляліся ўлес. Бацькі самі нас вучылі ахоўваць прыроду, берагчы яе багацці.

Ніколі не рвалі кветак, а толькі любаваліся імі. Бацька неаднойчы гаварыў: “Паглядзі, панюхай, але не рві. Тады і іншы чалавек можа палюбавацца гэтым цудам”. Мне хацелася мець нейкія дзяржаўныя правы, каб спыніць парушальнікаў.

Словы яго пацвярджаліся на кожным кроку. Толькі ў яго абыходзе расла сон-трава. Уздоўж лясной дарогі – стогадовыя сосны. Адну з іх Шкрадкоў ласкава пакратаў, прыклаў ішчаку да ствала. Такі рытуал мне даваўся бачыць упершыню. Аказалася, Антон Мікітавіч карыстаўся ім пры першай магчымасці, здымаючы стомленасць, узбагачаючы сябе духоўна, калі энергія дрэва зліваецца з энергіяй чалавека.

Не выпадкова у народзе кажуць: лес не школа, а ўсяму навучыць. “Добра таго вучыць,-- падумаў я,-- хто здольны вучыцца”. Так было і пры пасадцы дуба. “Антон Мікітавіч, -- звяртаюся да лесніка. – Вы, напэўна, кожнае дрэва ў твар ведаеце?” “А як жа інакш, -- адказвае, -- лес плача, калі ляснік у ім рэдка бывае”.

Мы падышлі да рознаўзроставага маладняку дуба, дзе раслі і іншыя пароды дрэў. Толькі пяць гадоў, як закончылася распрацоўка лесасекі з захаваннем падросту, а ўжо слядоў высечак не бачна.

Мне было прыемна глядзець на велічны лес, дубы-насеннікі ў зялёнай “броні” і думаць: як добра, што чалавек пакідае пасля сябе след у памяці.

Заклік

Рэдактар
М.Малахаў

Інфармацыйна-
аналітычны
веснік
г.Касцюковічы

Наклад 250 ас.

Нумар падрыхтаваны
па матэрыялах прэсы.